СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК LVIII. Ч. 231. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 5-го ЖОВТНЯ 1950. No. 231 JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 5, 1950. VOL. LVIII.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

НАДВИШКА У ФЕДЕРАЛЬНІМ СКАРБІ ЗА ЧАС ВІЙНИ

Вашингтон, 3. жовтня. — Фінансовий звіт федерального скарбу за перших три місяці фіскального року, тобто від 1. липня до 30. вересня, виказує 296,347,000 долярів надвишки приходів над розходами. Це викликало здивування у відповідних колах тому, що це сталося саме в часі, коли велася війна в Кореї. У тому самому часі минулого року федеральний скарб мав $1,756,321,000 недобору. Надвишку приписують більшому приходові з податків і стриманню початкових видатків на велетенські замовлення в біжучому році. Загальні бюджетові приходи за три місяці виносили $9,344,955,000, а минулого року в тому часі $9,257,648,000. У біжучому році скарбові приходи зростають завдяки посиленій продукції, а це відбивається на зрості кількости затруднених робітників, які платять податки. Тепер приходить ще підвищення податків, ухвалена Конгресом перед виїздом на вакації.

ПРАЦЯ НАД АТОМОВОЮ СИЛОЮ ДЛЯ КОРАБЛІВ

Скенектаді, Н. И. — У лябораторії Кнола при Дженерал Електрик Компані йде вже два з половиною років тайна праця над атомовою силою для порушування кораблів. Д-р Кеннет Г. Кінгдон, технічний керівник лябораторії, виявив, що вже осягнено багато, бо придумано експериментальний реактор. Інші урядовці кажуть, що будуть мати впродовж трьох до п'яти років готовий морський завод для атомових кораблів. Дотепер придумали прилад, званий в скороченні „ППА", який може продукувати атомову силу в малій кількості. Перші кроки для зладження такого приладу зроблено в університеті Шікаго в 1942 р.

ПОТОМОК ВАШИНГТОНА ПРИЇХАВ З АВСТРІЇ.

Вашингтон. — Австрійський втікач, з іменем Джордж Вашингтон, приїхав до Сан Бернардіно в Каліфорнії в 1938 р., там оженився, поповнив ошуство, виїхав з Америки і в 1940 р. повернувся назад. Коли департамент справедливости почав старання, щоб його депортувати, він почав доказувати, що походить від Лоренса Вашингтона, брата Джорджа Вашингтона, першого президента Злучених Держав. Справа опинилася в Конгресі, де ухвалено „особистий закон", щоб дозволити модерному Джорджеві правно перебувати в Злучених Державах. Президент Труман саме підписав цей закон.

ПРЕЗИДЕНТ НА ЯХТІ ЧИТАЄ ІСТОРІЮ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.

З президентського яхту Командер, на якому перебуває президент Труман на одноточневим відпочинку на водах заливу Чезепік, оприлюднено деякі подробиці про щоденне заняття Трумана. Він устає в год. 7 ранку, отже дещо пізніше ніж у Вашингтоні, гріється на сонці і читає книжку „Гетисбург", у якій находяться різні статті й факти з Громадянської Війни. Труман переказував своєму секретареві в Білому Домі, щоб той прислав йому збірку поезій, видану Буртоном Стівенсоном. Зрештою президентів секретар на яхті, Вилїем Д. Гаслет, заявив, що нема що згадувати про життя президента, бо він „тільки спочиває".

Американська опінія піддержує українську критику „Голосу Америки"

Д. ЛОРЕНС В „ГЕРАЛД ТРИБЮН" КОМЕНТУЄ ВІДПОВІДЬ КОЛЕРА НА ЛИСТА ПРОФ. ДОБРЯНСЬКОГО

Ню Йорк, 4. жовтня. — Загальне невдоволення української публичної опінії в Америці і закордоном з характеру українських радіопередач „Голосу Америки" одержало сьогодні видатну американську піддержку в статті відомого публіциста Дейвида Лоренса, надрукованій в сьогоднішньому виданні „Гералд Трибюн". Українці, як відомо, переконані, що дотеперішні українські радіопередачі „Голосу Америки" в Україну розминаються зі своєю цілью, бо своїм неясним становищем щодо національно-політичних аспірацій українського народу, своїм явним русофільством та здержливістю у відношенні до самого большевизму не тільки не впливають на піддержку духа спротиву поневолених большевизмом народів, — зокрема українського, але в обставинах є прямо водою на большевицький млин. Переконливі аргументи в цій справі були наведені і широко обговорювані різними авторами теж на сторінках „СВОБОДИ". У відповідь на всі ці критичні спостереження появились теж деякі завваги відповідальних представників „Голосу Америки" і у висліді прийшло до виміни листів між головою Українського Конгресового Комітету, проф. Левом Добрянським та керівником відділу „Голосу Америки" в Державному Департаменті Ф. Д. Коглером, про що повідомлено в цьому щоденнику з 2-го вересня (ч. 204). Мр. Коглер, відповідаючи на листа проф. Добрянського — (оригінальний текст цього листа, як і відповіді Мр. Коглера подаємо в цьому числі на ст. 3-тій) у зв'язку з відомим з преси листом п.

(Продовження на стор. 3-тій)

НЕВИМОВНІ ЗЛИДНІ І ТЕРПІННЯ принесла комуністична агресія корейському народові. Втікачі зі своєю мізерією, биті недолею і недолею, зійшли з шляху, щоб дати вільну дорогу американським військам, що промощують їм шлях повороту додому. Багато зі своїх рідних ці втікачі вже не застануть дома в живих, бо вони, якщо не згинули на війні, то їх розстріляли комуністичні варвари.

ВІДГОМІН МАНІФЕСТАЦІЇ У. К. К. В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 4. жовтня. — Цілий ряд американських газет, з Н. И. Таймсом на чолі, передали повідомлення про недільну українську маніфестацію в Карнегі Гол з приводу 10-ліття Українського Конгресового Комітету. В американських повідомленнях підкреслюються головно виступи двох сенаторів з признанням для українського визвольного руху та з домаганням американської допомоги для нього. Н. И. Таймс перепадає теж уривки резолюцій, зокрема з відмовою права совєтським представникам в Об'єднаних Націях говорити в імені поневолених ними українського народу. Місцевий польський щоденник „Нови Свят" знову ставить цю українську маніфестацію за приклад для діяльности Конгресу Полонії.

ЕМІГРАНТИ З ПІДСОВЄТСЬКИХ КРАЇН КОНСОЛІДУЮТЬ СВОЇ СИЛИ

Ню Йорк. — Вил Ліснер зі щоденника „Ню Йорк Таймс" помістив низку статей про підготовчу працю емігрантів з під-совєтських країн до „Визвольного Дня". Ці емігранти переконані, що Совєти готові піти війною на завоювання світу й тому зорганізувався Красвий Комітет Вільної Европи. Цей комітет приміщений на третьому поверсі Емпайр Стейт Билдинг і звідти він працює над об'єднанням різнородних емігрантських політичних груп, які походять з країн Східної Европи. У першій статті автор точніше згадує про емігрантські групи з Чехословаччини й Польщі, називаючи по імені не тільки самі групи, але й їхніх провідників. Ці статті дають добрі інформації для людей, які хочуть запізнатися з елементами під-совєтських країв та труднощами у їхнім об'єднанні для однієї спільної цілі. Досі чехи осягнули великий поступ в цьому напрямі, твердить Ліснер. На мапі, якої кліщу поміщено в „Таймсі", зазначена Польща й Чехія як перші країни, призначені на звільнення.

КОМУНІСТИЧНА ШКОЛА БЕЗ ЗАПИСІВ.

Ню Йорк. — Комуністична школа для Суспільних Наук ім. Джеферсона, пішла у підпілля, а радше у запілля, бо їй не стало учнів. Секретарка школи, пані Розалія Беррі, виявила, що записи до школи перервано, бо студенти не тільки бояться записуватися, але навіть подавати свої імена на картках. Це мабуть тому, що приходить реєстрація комуністів на підставі закону про комуністичну контролю. На це школа найшла раду: Оголошує, що не буде вписів, зате учні можуть купувати книжечки з купонами, які дають їм право ходити на наукові лекції.

ГРАД АМЕРИКАНСЬКИХ БОМБ НА ПІВНІЧНУ КОРЕЮ

РОЗБИТО ВЕЛИКИЙ ВОРОЖИЙ КОНВОЙ З ПІВНОЧІ. — КОНЦЕНТРОВАНА АТАКА НА ВОНСАН. — РЕСПУБЛІКАНЦІ ЗДОБУЛИ КОСОНГ, 50 МИЛЬ НА ПІВНІЧ ВІД ПАРАЛЕЛІ

Токіо, 4. жовтня. — Тоді як сухопутні американські війська тільки повільно підходять до 38-мої паралелі, хоча не натрапляють на більший зорганізований спротив противника, американська авіяція безупинними атаками воєнних об'єктів в Північній Кореї допомагає південним корейцям в їх поході за визволення цілої країни. — Вчора в полудневих годинах сильні з'єднання суперфортець виконали недалеко північно-корейської столиці Пйонгянг нищівну атаку на великий військовий конвой, зложений з 56 вантажних автомашин, що посувався на південь від манджурського кордону. Конвой розбито доцenту. В повідомленнях не подається чий це був конвой, хоча існує правдоподібність, що він виїхав з Манджурії. Інші з'єднання авіяції виконали концентрований налет на місто Вонсан, важливий північно-корейський порт на східному побережжі. Після атаки ціле місто було у вогні. Бомби всіх калібрів скинено теж на цілий ряд інших стратегічних міст і центрів ворожої воєнної машини. Вміжчасі, південно-корейські війська продовжують свій похід на північ здовж східного побережжя, зайнявши сьогодні вранці місто Косонг, поверх 50 миль в глибині ворожої території від 38-мої паралелі. В своєму поході вони натрапляють тільки на незначний опір ворога, що його безупинну бомбардує американська авіяція. Похід республіканських військ в останньому дещо зменшив своє темпо, підводячи щораз нові резерви та забезпечуючи свій лівий фланг перед евентуальними несподіваними нападами ворога. Осторожність наказує факт, що в останньому відносно мало комуністів попадає в полон, з чого робиться висновок, що вони концентруються біля оборони. Досі все ще не відомо, чи аліянтські війська задумують перейти 38-му паралелю, а командування відмовляється від будь-яких коментарів на цю тему, ігноруючи теж факт переходу паралелі південно-корейськими військами. Вважається, що аліянтські війська під цим оглядом все ще очікують конкретного рішення Об'єднаних Націй. Можливість нового розвитку заповідають вчорашні наради команданта американської Восьмої Армії, ген. Волтона Г. Волкера, та команданта американської Повітряної Збройної Сили, ген. Ерля Е. Партриджа, з командантом південно-корейського Першого Корпусу, ген. Кім Паком, що відбулися вже на північно-корейській території. Аліянтські війська в зайнятій вже ними Південній Кореї продовжують очищувальну акцію проти розпорошених ворожих недобитків.

ПІДІЯ ПРОТИ ПЕРЕХОДУ ПАРАЛЕЛІ

Лейк Соксес, 4. жовтня. — Індійський представник в О. Н. виступив сьогодні проти загального західного переконання, що аліянтські сили повинні переступити в Кореї 38-му паралелю та цілком розбити комуністичного агресора, встановляючи опісля при нагляді О. Н. один демократичний режим для цілої країни. Під цим оглядом в Генеральній Асамблеї є тепер три думки: 1. Абсолютна більшість заступає думку, що аліянтські війська повинні „докінчити роботу", отже зайняти цілу Корею та встановленням демократичного режиму виключити, раз на завжди можливості нової агресії; 2. Совєтський блок домагається протилежного: відкликати аліянтські війська теж з Південної Кореї і передати справу замирення тільки Комісії О. Н.; 3. Мала група „посередніх країн" з Індією та Югославією на чолі заступає посередню думку, щоби аліянтські війська зупинилися на 38-мій паралелі і почали переговори. Загальна світова опінія є рішучо за повним розбиттям агресора.

ЗАВИСТЬ РОСІЇ ПРИЧИНОЮ ЇЇ АГРЕСІЇ, КАЖЕ СНАЙДЕР

Ню Йорк.—„Велика країна, яка йде агресією", робить це з зависти, що Злучені Держави ростуть у добробуті. Щоб недопустити до дальшого добробуту, наїзник хоче спинити поступ у світі для втримання миру. — Так скарактеризував найновіші затії Росії, не називаючи її по імені, секретар скарбу, Джан В. Снайдер, у промові до 1,700 членів федерального товариства Бизнесменів, зібраних на обіді в готелю Комодор. „Ці люди розуміють тільки силу і ми мусимо показати їм, що ми вміємо творити силу і її використати, якщо на це зайде потреба" — кликав Снайдер. Генеральний почтмайстер, Алберт Голдман, взивав до готовости на всяку необхідність.

ЗРІСТ ЦІН НА ПРОДУКТИ ПРИЧИНОЮ НЕДОСТАЧІ ФОНДІВ НА ОБОРОНУ

Вашингтон. — Зріст цін на різні матеріяли, від квітня до вересня ослабив значно купівну силу департаменту повітряних сил, як це виказав Джан МекМагон, підсекретар департаменту в під-комісії збройних сил палати. Підвишка в цінах зросла так далеко, що за неї можна б збудувати 750 турбових літаків марки Ф-86. Цю недостачу можна зрозуміти, коли пригадається, що на 1952 рік була плянована будова 4, 278 нових літаків. Це значить, що до плянованого видатку на нові літаки треба буде додати 315-360 мільйонів долярів. Підсекретар виказував трудноці у воєнній готовості серед таких відносин, хоч міжнародна ситуація вимагає як найбільших зусиль. Персонал повітряних сил в часі від червня до вересня збільшився з 411,000 вояків до 486,000, тобто по 19,000 осіб місячно. Команда повітряних сил надіється доповнити персонал до кінця червня 1951 р. до 568,000 офіцерів і вояків. Таке число потрібне для належної обслуги 78 частин повітряної фльоти. Число частин може зрости в 1952 р. Повітряних сил побоюється, що нові страйки припинять роботи в оборонних ділянках.

В АМЕРИЦІ

● **Навчився грамоти і дістав звільнення** з тюрми Джан Лі Гаврі з Кларксдейл, у стейті Міссісіпі. — Суддя засудив Гаврі на 90 днів тюрми за намагання крадіж авта, а обіцяв випустити швидше, якщо він навчиться написати своє ім'я. Гаврі дістав звільнення по 30 днях.

● **Неправдиву вістку** про смерть пояка, довідалися батьки в Норіставн, Па., коли їх син Посип Руссо написав листа з Кореї після того, як департамент оборони повідомив їх, що син згинув у бою. Виявилося, що це була помилка тому, що було більше таких самих імен в корпусі маринарки.

● **Пенсія для молочарів**, що розвозять рано молоко в околиці Ню Йорку буде виносити по дол. 115 до дол. 170 місячно вже разом з приписом з Фонду суспільної забезпеки. Пенсія прийде від 1. листопада.

● **Ген. Маршал**, як каже Дру Пірсон, буде тільки короткий час секретарем оборони. Він велить остатися на становищі голови Американського Червоного Хреста. Про це буде мова на зібранні А. Ч. Х. — 16. листопада. Маршал є тепер найвище платним урядовцем після президента. Його збірні доходи з платень доходять до 47,000 дол. річно.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК І ГОСТРЕ ПОГОТІВЛЯ У ВІДНІ

Відень, 4. жовтня. — У зв'язку зі своєю акцією проти нової реформи заробітків і цін, комуністи проголосили тут на сьогодні генеральний страйк, що загрожує серіозними комплікаціями, включно до спроб комуністичної „революції", очевидно під протекторатом совєтських окупаційних військ. Над Віднем зависла загроза повної блокади, подібно, як колись над Берліном. Віденська поліція сьогодні вперше від 1938 року одержала сталеві шоломи та кріси з гострими набоями. Уряд відбув вночі нагле засідання та видав до народу заклик до „оборони волі Австрії". Положення дуже серіозне і його дальший розвиток залежатиме головно від становища совєтськ. окуп. властей.

Д-Р Д. ДОНЦОВ І Д-Р Ю. РУСОВ РЕПРЕЗЕНТУЮТЬ УКРАЇНЦІВ НА ПОЛЬСЬКОМУ ЗІБРАННІ В КАНАДІ

„Український Робітник", що появляється в Торонто, в Канаді, подає у виданні з 29-го вересня вістку про велике зібрання поляків в Монтреалю, на якому „ентузіястично був привітаний" ген. Андерс. В повідомленні пишеться: „Бувший польський міністер в Канаді п. Багінський привітав прилюдно зі сцени приявних на залі українців в особах п. Дмитра Донцова і п. Юрія Русова, заявляючи велику радість з приводу їх приявности — як він заявив — українських офіційних делегатів, що згромаджена польська публіка прийняла копольськими оплесками". В цьому самому повідомленні подається, що ген. Андерс в своїй промові „між іншим зазначив, що ніякий, та в цьому і сучасний еміграційний уряд не признає територіяльних поділу східних польських кордонів — доконаного в Ялті".

ГРЕЦІЯ ОРГАНІЗУЄ СЕРЕДЗЕМНО-МОРСЬКИЙ ОБОРОННИЙ СОЮЗ

Атени, 4. жовтня. — Грецький премієр і міністер закордонних справ, Софоклес Венізелос, заявив вчора на пресовій конференції, що його країна, з піддержкою західних аліянтів, робить заходи для створення реґіонального Середземноморського оборонного союзу, до якого належали б Греція, Туреччина, Італія та „інші сусідні країни". Новий оборонний союз організується після того, як західні аліянти відмовились прийняти Туреччину до Атлантійського Пакту. Союз буде зорганізований на базі білятеральних договорів між заінтересованими країнами. В місцевій американській і британський амбасадах були дещо заскочені повідомленням премієра та висловили деякий скептицизм щодо можливостей такого союзу.

ЖІНКИ - КУРЦІ ЗАГРОЖУЮТЬ ОЧАМ СВОЇХ ДІТЕЙ.

Вашингтон. — Курення цигареток матерями є одною з найважливіших причин очних недуг у малих дітей — таку „діягнозу" оприлюднив з конференції Товариства для запобігання Сліплення. Конференція видала осторогу для жінок-матерей, щоб вони не курили підчас догляду дитини, бо дим з цигареток наносить пил і недокурки на діточе обличча, а часто на самі очі, а з цього приходять різні нещасливі випадки та пословлення зору.

ЖІНКИ І ДІТИ ЖЕРТВОЮ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА В КОРЕЇ

Сеул, Корея, 4. жовтня. — З поступовим очищуванням південно-корейської території від недобитків комуністичного агресора виявляються щораз нові факти проймаючого грозою масового комуністичного народовбивства, поповненого над невинним цивільним населенням, що так добре відоме поневоленому Москвою українському народові. Після знайдення тисячів жахливо змасакрованих комуністами трупів південних корейців і американських полонених в Тайджон та інших звільнених від комуністів південно-корейських містах, тепер викрито черговий злочин комуністичного народовбивства в концентраційному таборі біля Янгпйонг, на схід від Сеул, де знайдено поверх сімсот жахливо змасакрованих трупів південних корейців, — включно з жінками і дітьми.

МАСОВІ ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ПОВСТАННЯ В КИТАЮ

Гонг Конг, 4. жовтня. — Згідно зі заявою самого премієра комуністичного Китаю, Чу Ен-лая, в тій країні ще поверх 200 тисяч націоналістичних повстанців зі зброєю в руках бореться проти комуністичного режиму, користуючись при цьому видатною допомогою широких мас китайського народу. Він додав, що теж велика маса китайського населення сама саботує комуністичну владу. Подана премієром кількість повстанців є тільки половиною тієї кількости, яку назвав комуністичний провідник Мао Це-тунг в своєму звідомленні до партії. Національно-китайські власті на Формозі зі свого боку стверджують, що вони мають зв'язок з більше ніж 1,600,000 протикомуністичних повстанців на китайському континенті. Боротьба китайського народу проти комуністичного гнобителя, виходило б, продовжується з неслабнутою силою, чого вже не можуть заперечити навіть самі комуністичні лідери.

В СВІТІ

● **Американський представник** в Об'єднаних Націях признав, що „американські бомбардувальники „помилково" обстрілювали китайську місцевість в Манджурії в дні 27-го серпня.

● **Австралія**, піддержуючи думку, що аліянтські війська повинні зайняти цілу Корею, висловилася радше за створенням нового уряду, ніж закріпленням теперішнього південно-корейського.

● **Совєти і Іран** встановили спільну комісію для полагодження прикордонних непорозумінь.

● **Совєтський Союз** та підсовєтські Україна і Білорусь вирішили зарешті свої вкладки до Об'єднаних Націй.

● **В березні наступного року** приїде з офіційними відвідинами до Злучених Держав французький президент Оріол.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$2.00	Six months	$ 2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРЕМЛІВСЬКИЙ ПІДСТУП

Совєтський міністер закордонних справ, А. Вишинський, предложив Політичному Комітетові Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй „документи", які мають бути доказом на те, що агресорами в Кореї є Південна Корейська Республіка та Злучені Держави. Ті „документи" мали попасти в руки комуністів в часі воєнних операцій в Кореї.

Яка справжня вартість тих „документів", можна легко догадатись. Що вона невелика, можна пізнати теж і по поведінці А. Вишинського. Одночасно з тими „документами" він предложив Політичному Комітетові плян негайного припинення війни в Кореї та її замирення і об'єднання. Хоч промовляв довго, проте — як завважують — поводився тим разом як парляментарист, що вважається нечуваним явищем у совєтських делеґатів, які виступають на форумі Об'єднаних Націй. Якраз та „парляментарність" Вишинського дуже загадочна, бо ж він хіба знає, що його проєкт замирення, попертий тільки „представниками" України, Білорусі та совєтських сателітів, не може ніяк знайти більшості.

Яке ж властиве завдання совєтського проєкту, мимоходом кажучи, дуже зручно складеного, бо ж говориться у ньому і про незалежність, і про злуку всіх корейських земель, і про владу з волі народу, і про вибори та інші добродійства, які можуть існувати тільки в країнах демократії й повної свободи. Теж і на це не трудно відповісти тому, хто визнається на совєтській тактиці та пропаґанді. Це спроба захитати в Об'єднаних Державах одним фронтом, який повстав з приводу комуністичного нападу Північної Кореї на Південну. Знаючи, як сильним є загальне бажання, щоб якнайскорше закінчити війну в Кореї, Кремль надіється перехилити на свій бік в Об'єднаних Націях декого з представників таких країн, які свідомі поганої ролі, яку відіграли Совєти в корейському конфлікті, але готові тепер це забути, щоб тільки закінчити війну. На це й рахує совєтський підступ, в тому і небезпека.

Совєтська мирова пропозиція не бере під увагу, що комуністичний режим Північної Кореї є в очах вільного світу та Об'єднаних Держав аґресором. Вона вважає його рівноправним контрагентом, так, якби він не мав відповідати за непослух Об'єднаним Націям негайно припинити війну, як і за ті масові вбивства, яких він допускався над невинним населенням, а про що тепер пишуть кожного дня американські кореспонденти з Кореї. Совєти ніяк не приймають до відома, що комуністична Північна Корея війну програла, себто, що не програв її нарід, бо він війни не починав, але програла її комуністична влада, яка повела напад на Південну Корею на приказ Москви та при її воєнній допомозі. Совєти хотіли б, щоб Об'єднані Нації все це забули і гляділи на війну в Кореї, як на „цивільну війну", подібну до тої, яка була свого часу в Злучених Державах між „Півднем" і „Північчю".

Як бачимо, Совєти хитро підходять до цеї справи. Проте, таки важко повірити, щоб Москві вдалось змінити програму 8-ми потуг, яка передбачає вільну та об'єднану Корею, визнає владу Південної Кореї як законну, а владу Північної Кореї як аґресора, який війну програв і ще досі не зложив зброї, згідно з вимогою ген. Доґлеса МекАртура про безумовну здачу.

Чорна ліста для червоних

Крик, який підняли большевицькі провідники і їх союзники проти найновішого „Акту Внутрішньої Безпеки з 1950" є звичайним комуністичним трюком для збаламучення прилюдної опінії. Комуністичні лідери використовують для своїх цілей теж і опозицію президента Трумана і інших провідних американських громадян проти деяких постанов закону і такою тактикою надіються счинити новий хаос, щоб серед нього заподіяти більше шкоди Америці.

Як довго не випробовано цей закон у практиці, годі сказати про нього останнє слово. Проте це закон вільної і демократичної країни і він буде виконуваний згідно з засадами американської Конституції та її додатків, звісних під збірною назвою „Бил оф Райтс" тобто Хартія Вольностей.

Так думали конґресмени, які присвятили два роки часу для остаточного його оформлення; так думає теж і уряд який приготовляється до введення закону в життя. На ділі, тільки одна постанова Акту Внутрішньої Безпеки дасться виконати беззастережно, а це арештування й інтернування підривних елементів і то тільки на випадок необхідности. Такою необхідністю може бути воєнний стан, проголошений Конґресом, або несподіваний напад ворога на Америку. Закон навіть не має на думці нікого карати за приналежність до комуністичної партії, чи іншої підривної групи, а тільки має на меті зладити так звану „Чорну Лісту", на якій мають бути поміщені організації, діяльність яких вважається підривною.

Для складення Чорної Лісти на підставі постанови нового закону має бути покликана до діяння Рада Контролі Підривних Діянь складена з пяти осіб. Оця рада має перевести те, що називається „реєстрацією" комуністів. Друга комісія, звана Рада Провірки для Придержання, буде діяльна тільки підчас необхідности. Вже й тепер існує чорна ліста, зладжена на основі розпорядку президента з 1947 р. Радою Провірки Льояльности. На цій лісті є поміщених 150 підривних груп, до яких зараховано групи „комуністичні, тоталітарні і фашистівські". Згадана ліста називає по імені різні організації на підставі урядових інформацій і вона не може бути використана для карання осіб ані груп. Вона є тільки інформацією для вірних громадян, щоб знали, з ким мають до діла.

Ліста підривних елементів, яка буде зладжена на підставі нового закону, матиме інший характер. Вона буде устійнена судовою дорогою і буде доказовим матеріялом для кожного, хто хоче нею послужитися. Щоб помістити якусь організацію на Чорній Лісті, ґенеральний прокуратор, маючи інформації від Федерального Слідчого Бюра, мусить наперед зголосити цю організацію в Раді Контролі Підривних Діянь і зажадати поміщення її на лісті. Рада Контролі дає знати про це запідозреній організації, і як ця організація має підставу до оборони, може явитися на переслуханні з своїм оборонцем, а тоді уряд мусить поставити своїх свідків на доказ своїх обвинувачень, зовсім так, як це діється у правильнім суді. Адвокат запідозреної організації може брати урядових свідків на перехресні питання, зовсім так, як це напр. діється при розправах в іміґраційнім бюрі для депортації небажаних чужинців. Від рішення Ради Контролі можна відкликатися до Апеляційного Суду Дистрикту Колумбії (у Вашингтоні) і щойно після потвердження рішення в Апеляційнім Суді підривна організація мусить послухати закону під загрозою кари і зареєструватися. В деяких випадках можна навіть відкликатися до Верховного Суду Злучених Держав.

Отже про що, на ділі, йдеться комуністам? — Тільки про те, щоб вони могли дальше ошукувати прилюдну опінію і робити свою підривну роботу під заслоною, що така їхня робота це ніщо інше, як законом дозволена, у їхнім твердженні „реформаторська" діяльність якоїсь „поступової" частини америкаського громадянства.

Саме про правду, а про ніщо інше йдеться при контролі комуністів. А як поступити з комуністами на випадок ствердження, що це підривна робота, як напр. змова на повалення правного американського уряду, про це рішають інші закони. Це виказалося між ін. підчас процесу проти комуністичних верховодів з їхнього Політбюра в Ню Йорку в минулому році. Інші постанови нового закону — крім згаданих — тільки загострюють постанови давніших законів і вносять мало що нового.

Іван Кедрин.

„ДИВІЗІЯ ГАЛИЧИНА"

ЧОМУ Її КОЛИШНІ ЧЛЕНИ ДОСІ НЕ МОЖУТЬ ЇХАТИ ДО ЗДА?!

I. Трохи історичної пригадки.

Ця українська в і й с ь к о в а частина в німецькій армії, якої офіційна назва згодом звучала „Ваффен Ґренадір Дивізіон", а популярна - „Дивізія Галичина", — повстала в березні 1943 року з зовсім інших міркувань обох сторін, німецької та української. Німці знаходилися тоді у препоганій військовій та ще гіршій політичній ситуації. Це було вже після катастрофи північно-африканського німецько - італійського фронту і після катастрофи під Сталінґрадом. Наймогутніша армія, яку колинебудь бачив світ (німці сконцентрутали були проти Совєтів 250 дивізій із наймодернішим бойовим вирядом), знаходились на Сході Европи у відвороті, не дякуючи хоробрості Совєтів, тільки дякуючи безглуздій політиці очманілого меґаломацією гітлерівського проводу, що змобілізувала проти німців всі народи европейського Сходу, ну і дякуючи велетенській допомозі, яку Совєти дістали від Америки. В Україні, що спершу вбачала в німцях визвольників із московської тюрми народів, настрої розпуки грозили повстанням, яке вже проявлялось в партизанських ватагах. Щоби протидіяти тим настроям і бодай трохи направити препогане враження кольоніяльної політики Еріха Коха в Україні і рятувати для німців запілля — тверезіші військові й адміністраційні німецькі чинники в Галичині придумали плян такої української бойової одиниці „на показ". Без ніяких політичних зобов'язань у відношенні до українців, без ніякої політичної двосторонньої умови, з повним недовірям до українців і великим страхом перед власним експериментом: тому навіть в назві не зазначено українського характеру тієї частини, а як єдину політичну „концесію" дано членам Дивізії відзнаку гербового галицького льва: це, мовляв, „реґіональна" частина, отже нема місця на всеукраїнський тризуб (істотною причиною було політично-державницьке значення тризуба, як символу). Давали „концесію", але водночас якнайбільш її обмежували і прикраювали: ввесь вищий командний склад був німецький (вище команданта сотні), уніформи, зверхній вигляд — німецькі. І те інстинктовне недовіря німецьких чинників, брак переконання у правильність власного діла та почування незручности давали відчувати себе найкраще по німецькій „зґляйхшальтованій" пресі: ніяких повідомлень, ніякого захоплення, що ось врешті знайшовся і по німецькому боці „союзник".

І те німецьке недовіря було аж надто виправдане. Бо українські міркування, що рішили прийняти концепцію такої частини, не вважаючи на всі вищезгадані неґативні подробиці, були **зовсім інші,** власні, що **не мали нічогісінько спільного з німецькою військовою ані адміністраційною політикою.** Вирішним для тих українських кругів, що погодились на проєкт Дивізії і створили Боєву Управу, було гасло: Брати зброю і вишкіл, хто їх дає. (До речі: Боєва Управа Українських Січових Стрільців у 1914 р. була політичним органом, політичним проводом УСС-Леґіону, як еманація тодішньої Української

(Докінчення на стор. 3-тій)

Д-р Мирослав Прокоп.

УПА — як фактор української визвольної політики

Ідейно - політична плятформа УПА — дальший елемент її сили.

Ми сказали, що повна незалежність УПА від будь яких зовнішних чинників та її глибокий звязок з народом — були основними елементами її сили. До цих елементів треба зачислити ще її ідейно-політичну плятформу.

Насамперед засадничі питання: Чи означена політична плятформа в УПА, як армії, справді була, а якщо так, то чи це не звужувало її характеру, як всенародного чинника.

Відповідаючи на це треба сказати, що УПА, від своїх початків по сьогодні була і є збройно-політичною силою, а не тільки армією, тобто вона вважала своїм обовязком не тільки боротьбу за державу і охорону народу перед ворогами, що є першим завданням кожної збройної сили в державних умовах народу, але також боротьбу політичну, тобто при помочі певної політичної програми та за здійснення певних вартостей в майбутній українській державі.

На таку власне постанову УПА складалося ряд моментів зовнішньої і внутрішньої натури. Ось найважливіші серед них:

Передусім УПА, як повстанська армія поневоленого народу, що, як сказано, не мав жадних зовнішніх союзників, мала як військова сила мінімальні можливості виступати і поборювати дві наймодерніші в той час мілітарні потуги. Цей арґумент був часто видвиганий всіми скептиками, які в часах повстання УПА і довго ще тоді, коли УПА вже діяла, ворожили їй повний розвал. Очевидно люди ці розглядали справу тільки в площині відношення матеріяльних сил і зовсім переочували ті кольосальні ідейно-політичні моменти, що в тодішній і теперішній ситуації давали і дають УПА велику перевагу над противниками. Очевидно, що коли б ті моменти вилучити, колиб хотіли в протиставленні до могутніх державно-поліційних і мілітарних машин імперіялістичних потуг ставити повстанські відділи, що мали б поборювати їх тільки зброєю, то відділи ці не мали б найменших шансів не тільки перемоги, але навіть довшого існування.

За концепцією збройно-політичної сили промовляв також факт, що УПА виступала до боротьби не тільки проти двох мілітарних, але також суспільно-політичних систем. Це мало відношення не тільки до большевицької Росії, але також і до Німеччини. Німецький національ-соціялізм, йдучи на побудову кольоній на сході Европи, з початку мало, а відтак щораз більше почав поширяти своє пропаґандивне гасло „нової Европи" також у відношенні до народів сходу.

Хоч як небезпечною була така німецька концепція, вона знайшла серед багатьох народів добровільних чи примусових оборонців та стала, зокрема в силу німецької матеріяльної потуги, офіційною европейською політичною концепцією. З другого боку націонал - соціялісти проповідували не тільки зовнішньо-політичні концепції, вони видвигали також певні внутрішньо-устроєві принципи як обовязуючі всі народи, що були під їхньою командою. До принципів тих належав передусім провідницький принцип, система тоталітарної диктатури від верхівки аж до низу, підпорядкування їй всього життя народу, його культури, тощо.

В такій ситуації, УПА, що була виразником зовсім протилежних суспільних принципів, виступаючи до боротьби з німцями, мусіла протиставити їм не тільки матеріяльний спротив, але й виразно політичні ідеали.

Ще більш актуальними були ці вимоги з огляду на другу сторону фронту, тобто большевиків. Тут йшло про цілу систему політичних концепцій і постановок, що, з огляду на їх характер були більш небезпечними для нас як німецькі. Це була також імперіялістична і тоталітарно-диктаторська система, яка, хоч позірно моментально протиставна до німецької, мала в собі цілий ряд спільних з нею елементів.

Протиставляючись обом названим системам, український самостійницький табор, отже й УПА, видвигнули, як сказано.

(Продовження на стор. 4-тій)

М. М.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО СРІБНИХ ЗІР

10)

Але в готелі нам дали лише горячий смачний чай, бо їжа у нас була „своя" — пароплавні кухарі наготували мало не цілу тону смачних сандвічів, тісточок, печива та вкупі з цукром і розкішними велитенськими яблуками, грушками і помаранчами, прислали це все в той готель для полуденку туристам, бо в Японії було дуже сутужна на їжу. Американці не тільки привозили все для своїх військових зі ЗДА, але вони годували і самих японців, тож навіть в найкращому готелі не хватило б їжі настільки туристів, а крім того там не було ні 50 сортів сиру, ні овочів, ні индичачої грудинки, ні смажених курчаток — до чого тільки і звикли багаті прогульковці. Тільки одна нам була зроблена заувага — щоб не сміли нічого ні лишати ні дарувати кому-небудь нашої їжі, а забрали б всі остатки назад на пароплав. Це було потрібне тому, щоб не дратувати голодних японців видом розкішної їжі і не викликати заздрости.

Тепер рушили до курортного містечка Камакура, оглянути там знаменитого бронзового „великого Будду", який як запевняли монахи був віділлятий ще в 1252 році, а „великим" він був званий справедливо, бо має 42 з половиною фути заввишки, лице довше, як 7 ф., а очі близько 4 ф. Трохи було жалко, що не зостались ми в Йокогама ще на другий день, а то кортіло іще раз подивитися на Фудзіяму з гори Хаконе (хоч погода була дуже гарна і повітря дуже чисте, тож ми вранці могли бачити з пароплаву блискучу білу голову „Фудзі" на тлі блакитного неба), на древнє Кіото, центр японського міністерства, старовинних палаців, керамічних і лякерових виробів та шовкових кімоно, „місце парків" Ю Нара та „місце храмів" — Нікко, які полишились там ще з феодальних часів 14-15 в., хотілося порівняти сучасний вигляд тих старинних міст з довоєнним, і знати чи і їх торкнулося гаряче полум'я війни.

Але ось ми вже знову „перераховані" і повні вражінь і відсвіжені прогулькою по гарним місцям та напоєні свіжим, пахнучим сосною, повітрям вступаємо на свій пароплав. На пристані знов вишикувалась військова оркестра, знову провожають нас гарними маршами, бо як запевняє син, що скрізь бігає, зо всіма знайомиться і „все знає", на пароплаві їде американський генерал з „чотирма зірками" і це йому такий почот, а також запевняє, що сама пані МекАртур була на пароплаві, обдивлялась його, дивувалась його красі і розкошам та пила коктейл, бо адміністрація в її честь влаштувала „коктейл парті" в найкращім „ляундж".

Знову відкрите море, великі чайки покидають нас — ми вже задалеко від берегів — і ми зовсім самітні серед могутнього, безкрайого Тихого океану „гойдаємось" на зовсім „нетихих" хвилях, щоб на шостий день досягти чарівного Гонолулу. Причалювали ми до знаменитої пристані з високою баштою „Ало'я" чудовим ранком, серед неописаної краси небесної блакиті, кольору морських хвиль та незрівняних пахощів повітря, яке було просякнуте запахами невидимих і невідомих квітів. На пристані вже була оркестра і величезний хор, які грали і співали ніжні гавайські мельодії та навіть танцювали „гула-гула" і посилали повітряні поцілунки пасажерам. На небі було багато срібних птахів-літаків могутньої американської повітряної фльоти. просто роїлось від них, а на морі ще може більше прекрасних військових і торговельних кораблів. Від цього всего віяло такою могутністю, самовпевненністю, силою великої міцної держави, грандіозністю, що мої нерви зворушились до краю і замість радіти і тішитись зо всіма я відчула гострий біль і жаль. Саме ця картина величі і краси болюче діткнулись серця дочки недержавного народу і запік вічний жаль за своєю б а т ьківщиною, що як та Ненька-Удовиця в п о дертій свитині серед інших багатих країн, а її діти гинуть і на своїй і на чужій зимлі, і досі не мають щастя ні вільно жити і працювати у себе в Україні ні милуватись своїм небом, своїм морем і своїми літаками й пароплавами на них. Я розуміла американців чому вони такі веселі, вони мали повне право і радіти і гордитись, і на їх місці я здається просто збожеволіла б від радости, але, як писав М. Жук про Україну, „я за Тобою тільки плачу, мені Тебе лиш жаль"... Як ві сні, як в чарівній казці пройшли нам два дні в Гонолулу, в цему справжньому земному раю, краси якого, а ні того лагідного вражіння і заспокоюючого настрою, який він дає, я не в силі описати, бо слова не мають ні кольору, ні аромату, ні музики, а тільки цими середниками можна братися „описувати" Гаваї. Скажу тільки, що знову наш „Президент Клівеленд" влаштовував нам екскурсії і прогульки і пішки, і автобусами і навіть літаком до Перл Гарбор. Були ми і на водоспадах „Веселки" (райдуги), і на цукрових плянтаціях, і на Діямантовій Горі, і в музеях, і на прославленому „Вайкакі біч". Тільки аж в Гонолулу відчули ми, що тепер ми вільні люди і вже дійсно вибралися з тої липкої азійської павутини, що душила нас, не давала дихати, але і міцно тримала і не випускала, тільки тепер ми якось спочили і наші нерви трохи заспокоїлись серед шього райського спокою і краси. Навіть син відчув це і, коли вже мали відпливати, він з зідханням запитав: а чи не можна б було нам вже до Каліфорнії не їхати, а назавше остатись в Гонолулу? Знову нас „пишно" провожали з оркестрою, співами, гітарами та щей зробили щось як перегони.

ЛИСТ ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКОГО І ВІДОПВІДЬ МР. Ф. Д. КОГЛЕРА В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО "ГОЛОСУ АМЕРИКИ"

Проф. Лев Добрянський, голова УККомітету, писав:

July 15, 1950

Mr. Foy D. Kohler
Chief of Operations
Dept. of State
251 West 57 Street
New York, N. Y.

Dr. Mr. Kohler:

I have a copy of your reply, dated May 1, to a letter addressed to you by Mr. Wladimir Sushko of Baltimore, Maryland, as of April 16, with reference to the principles governing the operations of the Ukrainian section of the Voice of America.

One statement in your reply has become a matter of grave concern to all who possess an extensive knowledge of the Ukrainian problem along with a keen appreciation of the immense value of the Ukrainian cause for freedom in relation to the struggle of our country against world Russian communist aspirations. You assert that "Our Ukrainian broadcasts have been criticized, sometimes severely, because they do not project a liberated Ukraine. We still are unable to do that for that would be contrary to United States foreign policy." Your meaning of the term "a liberated Ukraine" obviously required some specific clarification.

Surely you do not mean that it is contrary to our present policy to uphold for other freedom-seeking peoples the principle of national freedom whereby a given people shall attain the power of free choice to determine for themselves within their ethnic boundaries the form and substance of their government on a responsible basis equal to that enjoyed by other non-enslaved peoples. This principle is at the very foundation of American democratic thought and practice, and translated in our foreign relations would certainly apply no less to the Ukrainian nation than to the Polish, Lithuanian, Korean and other subjugated nations if we are sincere and consistent in the profession of this precious principle.

Quite logically, then, the denial of the application of this principle to the 45 million Ukrainian people, who in 1920 were the first to lose their independent statehood under the force of Russian Soviet aggression, negates the very raison d'etre of the Ukrainian section of the Voice of America. It scarcely conforms with the spirit of the first two lines of action set by the Secretary of State in his West coast speech last Spring, viz., (1) "to demonstrate that our faith in freedom is a burning and a fighting faith" and (2) "to use every means we know to communicate the value of freedom to the four corners of the earth." It, in fact, defies the fourth objective as stipulated by the Assistant Secretary of State, E. W. Barrett, in his recent declaration on the new psychological offensive, namely, to roll back Soviet power by "making the captive peoples realize that we feel they still belong to us."

Your interpretation of "liberated Ukraine" is therefore very much desired. If it is true, as I could hardly believe, that your assertion implies the witholding of the principle of national freedom to the Ukrainian people, and thus operationally entails the suppression over VOA of all news events pertaining to the struggle of these people for freedom, as, for example, their outstanding underground resistance activities, then there is apparently an urgent need for effectuation of the Benton Resolution calling for a "great new campaign of truth" "for the minds and loyalties of men." Truth is sullied by the calculated omission of fact as well as the commission of falsehood. To win the minds and loyalties of Ukrainians behind the Iron Curtain necessarily means to establish American contact with their centuries-long struggle for national freedom. The only alternative outcome to a short sighted policy of omission of limit is alienation of the very people we seek to have "realize that we feel they still belong to us."

Thanking you ever so cordially for your patient reading of this communication and anxiously awaiting your kind reply, I am

Very sincerely yours,

LEV E. DOBRIANSKY
3456 Martha Custis Drive
Parkfairfax
Alexandria, Virginia

Мр. Фой Д. Коглер, керівник відділу „Голосу Америки" в Державному Департаменті, відповів:

DEPARTMENT OF STATE
Voice of America
251 West 57th Street
New York, N. Y.

August 18, 1950

Dear Professor Dobriansky:

I regret that your letter of July 15 caught me in the midst of Budgetary Hearings which have delayed this reply.

I appreciate your calling my attention to the misinterpretations which had been attached to the phrases in my letter of April 16 Vladimir Sushko to the effect that, "Our Ukrainian broadcasts have been criticized, sometimes severely, because they do not project a liberated Ukraine. We still are unable to do that for that would be contrary to United States foreign policy."

As you know from conversations we have had, it is the function of the Voice of America to express and to implement American Foreign Policy but it is not part of our function to determine that policy. It was certainly, therefore, not my intention in the letter to Mr. Sushko to make any statement which would in any sense constitute a pronouncement on American Foreign Policy. Similarly it is not my intent in this letter to do so, since pronouncements on this subject must rather come from the President or the Secretary of State, or authorized responsible political officers of the Department of State in Washington. This should have been clear to the readers of my letter to Mr. Sushko and I find it difficult to appreciate how the interpretations you mention could have arisen with regard to my statements. Since they apparently have arisen, however, I am glad to re-emphasize and expand my remarks as follows. I meant simply to make clear that that policy does not authorize the Voice of America at the present time to engage in any programming directly designed to "change the governmental or social structure of the Soviet Union," to quote the Secretary of State in his address to the University of California on March 16 last.

As the Secretary then pointed out, this does not in any way lessen our sympathy with the peoples who are obliged to live under the Soviet system. Neither, I would add does it prevent the Voice of America from giving expression to that symphathy; nor does it affect our serious intention to bring to those peoples the true story of what is going on in the world and how the American Government and people view it. I would certainly hope that such information, interpreted in the light of their own historical traditions, would comfort and encourage the Ukrainian people in their endeavors to find the means of expressing their free will and of achieving the aspirations they may have to become again the masters of their own destiny.

I trust that the foregoing will clarify for you the intention of my letter and the objectives of the Ukrainian-language Program of the Voice of America.

Sincerely yours,

FOY D. KOHLER,
Chief International Broadcasting Division.

● **Бандитом**, якому „на лобі написано, що він може з ножем в руці вдертися до мешкання сусіда", називає совєтська преса Джана Фостера Даллеса, республіканського дорадника в державному департаменті.

АМЕРИКНАСЬКА ОПІНІЯ ПРО "ГОЛОС АМЕРИКИ"

(Докінчення зі стор. 1-шої)

Коглера до В. Сушка м Меріленді, п. Коглер писав:

„Я вдячний за Ваше звернення моєї уваги на мильну інтерпретацію фраз в моєму листі з 16-го квітня до Володимира Сушка відносно того, що „наші українські радіопередавання критикується, часом дуже гостро, бо вони не видвигають визволення України. Ми все ще не є встані цього робити, бо це противорічило б закордонній політиці Злучених Держав". Як відомо з наших розмов, завданням „Голосу Америки" є виявляти і здійснювати американську закордонну політику, але до його завдань не належить визначувати ту політику. Моєю інтенцією в листі до п. Сушка цілком певно не було складати будь-яку заяву, що в будь-якому розумінні означала б проголошення в справі американської закордонної політики. Так само це не є моєю інтенцією в цьому листі, бо заяви на цю тему повинні походити від Президента, від Державного Секретаря або від уповажненого представника Державного Департаменту у Вашингтоні. Це повинні знати читачі мого листа до п. Сушка і мені було б важко виснити як можна було видвигати таку інтерпретацію до моєї заяви, про яку Ви згадуєте. Проте, коли її вже, як виходило б, видвигнено, я радо виясню і поширю мої завваги ще так: — я бажав вияснити, що політика не уповажнює „Голос Америки" під цю пору ангажуватися в будь-якому пропагуванні програми, скерованої безпосередньо на „зміну урядової або соціяльної структури Совєтського Союзу" — кажучи словами Державного Секретаря, з його промови в Каліфорнійському Університеті в дні 16-го березня.

Як Державний Секретар тоді вказав, це в жадному разі не зменшує нашого співчуття з народами, які змушені жити в совєтській системі. Це теж — я додав би — не перешкоджує „Голосові Америки" виявляти це співчуття, як теж це не відноситься до нашого серіозного бажання передати цим народам правдиві інформації про те, що діється в світі та як на це дивиться американський уряд і нарід. Я твердо вірю, що такі інформації, інтерпретовані в світлі їх власних історичних традицій, піддержать і заохотять український нарід в його видержливості знайти засоби для виявлення своєї свобідної волі та здійснення аспірацій, які він міг би мати, щоби знову стати паном своєї власної долі.

„Сподіюся, що повище вияснить Вам інтенцію мого листа і цілі української програми „Голосу Америки".

Цей лист є тепер предметом коментаря Дейвида Лоренса в „Гералд Трибюн". Він пише:

„Голос Америки" є настільки сильний або настільки слабий, якою є політика Державного Секретаря Діна Ачесона. В цій хвилині американський нарід вірить, що „Голос Америки" намагається намовити народи Совєтського Союзу до відступлення від комунізму. Але виходило б, що того роду радіопередачі є заборонені (табу). „Український Бюлетин", офіціяльне видання українців в цій країні, в останньому числі, друкує інтересну виміну листів з Фоєм Д. Коглером, головою радієвого відділу в Державному Департаменті. Виявляється, що українці тут були невдоволені, бо „Голос Америки" не є виразний в радіомовленнях до 45-мільйонового народу України, що багатьома спостерігачами вважається Ахілевою п'ятою Совєтського Союзу. Критичний лист походив від проф. Л. Е. Добрянського з Джорджтавнського університету, голови Українського Конґресового Комітету."

Навівши в цілости листа Мр. Коглера до проф. Добрянського, Д. Лоренс висловлює такі коментарі:

„Наведене відзеркалює обмеження, наложені на „Голос Америки". Виходило б, що радіопередачі не сміють робити нічого, що заохочувало б народи Совєтського Союзу до зміни їхнього уряду або соціяльної структури. — Проте, дев'ятьох з усіх десятьох членів Конґресу були переконані, що власне на те вони асигнують гроші. Теж більшість людей поза Конґресом вважали, що головною ціллю радіопередач було витворити в нутрі Совєтського Союзу настрої антипатії до міжнародного комунізму, якого, очевидно, сьогодні не можна відрізняти від внутрішнього комунізму. Отже, чому Державний Департамент мусить бути такий чемний в своїх радіопередачах? Чому він не може сказати народам, які творять Совєтський Союз, що їх урядова структура є сьогодні загрозою для світового миру та що як довго вона не зміниться, світ попаде одного дня у війну на велику скалю? Чому радіопередачі Державного Департаменту не можуть підкреслити, що лідери Совєтського Союзу вже виявили в Кореї, що вони вірять в аґресію при допомозі збройних сил? Якщо Державний Департамент має будь-які дипломатичні перешкоди відносно прямої мови і безпосереднього заклику до підсовєтських народів, тоді якась інша агенція повинна перебрати такі радіопередачі. Немає причин, чому якась інша агенція в роді О. В. І., відповідальна тільки перед Президентом, не повинна бути встановлена для організації всякого роду радіопересилань. Вона могла б висловитись не пом'якшуючи своїх слів і без страху, щоб не обидити вразливости Кремля. Батьки американських хлопців, розстріляних в Кореї зі зв'язаними назад руками, напевно не будуть обиджатися" — закінчує переконливо свої коментарі видатний американський публіцист.

СУДДЯ ДІСТАВ ДОКУМЕНТИ З ДОКАЗОМ НА КОМУНІСТИЧНУ ЗМОВУ

Питсбурґ, Па., 3 жовтня. — Суддя Майкел А. Мусмано виявив, що він дістав у свої руки документи на доказ змови американських комуністів проти Злучених Держав і переслав їх комісії неамериканських діянь палати репрезентантів. Слідчі урядовці у Вашинґтоні назвали ці документи „сензаційними". Документи будуть використані, коли Конґрес з'їдеться на нову сесію з кінцем листопада. Суддя оприлюднив листи, які виявляють спосіб переслання документів з головної комуністичної кватири в Ню Йорку до Стефана Нелсона предсідника Комуністичної партії в Західній Пенсилвенії. Документи попали в руки суду підчас рейду на комуністичну квартиру. В однім з документів як каже суддя Мусмано, є вказівки для промовців, яких аргуменів вживати проти висилки американських вояків до Кореї. — Мусмано веде кампанію проти комуністів від довгого часу. Він був суддею підчас суду над німецькими націстами в Нюрнберґу.

СОВЄТИ ВІДМОВИЛИ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НІМЕЦЬКИХ ПЛІННИКІВ.

Вашинґтон. — У відповідь на запит Злучених Держав з 14 липня, щоб вони виявили, що сталося з великою кількістю німецьких воєннополонників, яких вони забрали до себе, Совєти заявляють, що Америка підносить це питання тільки для пропаґанди, знаючи, що в Совєтах тепер їх нема. Америка оперла свій запит на повідомленні совєтської телеґрафічної агенції „Тасс" з 5 травня, в якому було сказано, що в Росії є 13,000 воєнних полонених. Тоді теж департамент стейту заявив, що його відомості вказують, що тих полонених є велика кількість.

● **Канадійські доляри** подорожіли на 4 центи в цьому тижні. Це сталося після того, як канадійський уряд зніс постійну ціну на них.

„ДИВІЗІЯ ГАЛИЧИНА"

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Парляментарної Репрезентації, а тут її наступниця мала лише її назву та й годі: це був орган соціяльної опіки з виключенням будьяких політичних прав і плянів). Треба брати зброю — арґументували прихильники Дивізії, бо може повторитись рік 1918-тий, коли поляки мали і леґіони по стороні Австро-Німеччини і Армію ген. Галлера у Франції, а Львів треба було займати 1. листопада 1918 року українцями-вояками загально - австрійських полків, що творили гарнізон міста. Треба мати таку частину, казали вони далі, щоб самим фактом її існування здержувати німців від кривавого терору який почав шаліти з уваги на зріст повстанського руху. До такої частини можуть втікати ті, яким грозять німецькі репресії, або вивезення на примусові роботи до фабрик зброї під американські бомби. А що німці і так почали вже примусову бранку в Україні, то краще мати бодай „ерзац", підмінку, власної частини, бодай із підстаршинами і старшинами нижчих ступнів та українськими капелянами (ці пан-отці це була насправді найбільша і найповажніша концесія українцям, яка теж різко відрізняла ту частину від усіх інших частин зброї СС), — як іти до цілком німецької армії...

Такі були арґументи прихильників Дивізії. Знов противники Дивізії в українському громадянстві вказували на 3 головні арґументи: 1) не можна давати в руки всім ворогам України нового атуту українського „ґерманофільства"; 2) не треба лучитися з партнером який уже програє; 3) не можна добровільно проливати ні краплі крови за чужу українцям справу. З перспективи нинішнього часу показалося, що два перші арґументи противників концепції Дивізії були правильні, та що теза „Треба брати зброю завжди від когонебудь" не є вірна. Бо коли вважати, що для оцінки політичних актів здебільша вирішними таки є реальні наслідки, то той Дивізійний експеримент був невдатний. Проте відпало зовсім застереження щодо небезпеки боротьби за німецькі цілі: Остаточною **передумовою українців прийняти проект Дивізії** була згода німецького Верховного Командування, **що Дивізія ніколи не буде вжита проти західних аліянтів, а тільки проти Совєтів.** І це зобов'язання німці додержали. І тому це була ціль українська, а не німецька.

Настрої українських творців Дивізії і її членів найкраще характеризує автентичний вислів одної з чільних постатей Дивізії, її найпалкішого прихильника, Дмитра Палієва, який своєю смертю в бою під Бродами дав доказ, що вмів боронити ідеї не тільки словами. При самому виїзді з Криниці до Дивізії він заявив авторові цих рядків наприкінці довшої розмови на цю тему: „Що тут багато говорити: українці мусять мати якусь військову частину, щоби було з чим перейти на сторону аліянтів та опинитися по другому боці барієри, яка нас нині ділить". Дмитро Паліїв згинув, але ця думка жевріла в Дивізії, дарма, що її можна було здійснити щойно в квітні 1945 року, коли Дивізія, що опинилась цілком в українських руках, перейменована в Українську Дивізію, негайно повела переговори з англійським командуванням та перейшла на сторону аліянтів, проти волі німецького Верховного Командування і перед капітуляцією Німеччини.

З ідеологією гітлерівського фашизму, з німецькими завойовницькими цілями та взагалі з пляновою політичною співпрацею з німцями Дивізія не мала ніколи нічого спільного: ані її творці, ані її старшини, ані тим паче її сіре вояцтво. Можна було колись оспорювати концепцію Дивізії та ставитись критично до її доцільности, проте її найбільший противник, коли тільки хоче бути об'єктивний і справедливий та триматися історичної правди, а не тенденційної пропаґанди, мусить ствердити: **українське старшинство і стрілецтво Дивізії — це був високоідейний український патріотичний елемент. Це був елемент, який був тоді і є по нинішній день не тільки найбільшим ворогом комуни і Совєтів, але взагалі всякого тоталітаризму,** отже й ненависного їм усім тоталітаризму німецького. І коли хтось твердить щось інше і каже вічно ще терпіти колишнім членам Дивізії за їхній здогадний „к о л я б о р а ц іонізм" і „фашизм" — то це або груба помилка або брехня, свідомо поширювана не ворогами фашизму, а **ворогами всього українства.**

УПА — як фактор української визвольної політики

(Продовження зі стор. 2-гої).

передусім гасло боротьби на два фронти. Це був одинокий спосіб протиставитися також тим українським елементам, які свою недостачу боротьби проти німців оправдували конечністю розвалу большевиків, як і тим, хто під тиском німецького терору не бачив можливости рівночасно боротьби також проти большевиків. В Постановах III. конференції ОУН з лютня 1943 про це говориться:

„Тільки шляхом боротьби проти німецького імперіялізму можна а) відірвати від впливів Москви ті елементи українського народу, які шукають охорони під загрозою з боку німецького імперіялізму в Москві, б) демаскувати московський большевизм, що свої імперіялістичні заміри далі поневолювати Україну, прикриває лозунгами боротьби і оборони українського й других поневолених народів перед німецьким окупантом".

Ці слова й постуляти висказані в час, коли німці були ще на вершинах, видаються сьогодні самозрозумілими, але такими вони не були для всіх в 1943 році. А все ж таки вони і слідуюча з ними підпольна боротьба та боротьба УПА рятували в той час честь української нації та творили основи для нашого існування як незалежного політичного фактора.

Впарі з боротьбою йшла ціла власна політична постановка в протиставленні до постановок ворогів. Передусім в площині міжнаціональних взаємин було зайняте виразне становище. В згаданих щойно Постановах кажеться. „Реакційним і антинароднім плянам московських і німецьких імперіялістів, що... прикриваючи свої загарбницькі пляни забріханими фразами про т. зв. нову Европу або пролетарську революцію, змагають до тривалого поневолення народів... протиставляємо ідею самостійних національних держав на їх етнографічних територіях..."

Подібне читаємо в публікації п. н. „За що бореться УПА з того ж 1943 р.: „УПА бореться за Українську Самостійну Соборну державу... У. П. А. з усією рішучістю бореться проти інтернаціоналістичних та фашистсько-націонал - соціялістичних програм і концепцій..."

За так поставленою ідеєю нації і національної держави як вихідних позицій при организуванні міжнародних взаємин, УПА видвигала також певні принципи внутрішньо-національного порядку, що мали бути здійснювані в українській державі, — у яскравій протиставности до внутрішньо - устроєвих принципів гітлерівської Німеччини та большевицької Росії. В згаданій офіційній публікації УПА читаємо про це: „В українській державі влада вважатиме за найвищий свій обовязок інтереси народу... не витрачатиме часу енергії та коштів на творення апарату гноблення.. В лавах УПА боряться українські селяни, робітники та інтелігенти проти гнобителів за УССД, за національне і соціяльне визволення, за новий державний порядок та новий суспільний лад... за свободу друку, слова, думки, переконань, віри і світогляду. Проти офіційного накидування суспільности світоглядових доктрин і догм..."

Така плятформа ставила У. П. А. і цілий український визвольний рух в позицію не тільки чинника, який протиставився двом ворожим Україні імперіялізмам, але також в позицію окремої політичної сили, яка в днях найбільшого лихоліття поневолених народів, що знайшлись між Німеччиною і Росією та їх реакційними системами, видвигала певні власні постановки міжнаціональних взаємин та внутрішньо - національного ладу. Тільки на такій площині була можлива мобілізація найширших кругів українського народу до боротьби, тільки тому також було можливим притягати на цю плятформу також інші народи.

При тому цей ріст УПА, викликаний виразно політичною плятформою, був звязаний також з внутрішними причинами тобто з тодішним розвигком всього українського визвольного руху.

(Дальше буде).

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОДЯКА

Цією дорогою складаю щиросердечну подяку панству **КАТЕРИНІ і МИХАЙЛОВІ СКУБЯК** в Кентон за безінтересовне вистарання мені праці. Згадані панство належать до тих нечисленних українських родин, що безінтересовно спровадили більшу кількість скитальців до Кентон і для всіх вистарали працю. Навіть скитальцям, що приїхали до інших міст, вистарали працю в Кентон, якщо лише до них про поміч звернулись. До таких, як панство Скубяки, належить в Кентон ще п. **КАТЕРИНА ДРОЗДОВСЬКА**, яка спровадила до Кентон три скитальчі родини та ще й заплатила всі кошти, звязані з приїздом тих родин. — Нехай Всевишній сторицею винагородить їх за їх добре серце.

Ю. Ш.

ПОКІЙНУ ДРУЖИНУ ГЕНРІ ФОРДА, піонера американської автомобільної індустрії, відпроваджало на вічний спочинок поверх 1000 осіб, між ними головно найближчі члени родини. На фото (з ліва): п-ні Едсел Форд, Генрі Форд 2-гий і їх дочки Анна (зліва) і Шарльота; на задньому пляні виходять з катедри св. Павла в Дітройті Бенсон Форд з дружиною.

Голоси Читачів

ЧОМУ ПОМИНЕНО УКРАЇНУ?

Департамент стейту видав на днях нову книжку п. н. „Наша закордонна політика".

У цій книжці читаємо про „влади голодний уряд, що наважився розширити свою силу при помочі насильства, терору і всяких інших способів". Дальше пишеться у цій книжці, що Совєтський Союз загарбав коло 7,500.000 квадратних миль нових територій і підбив під свою власть понад 500,000,000 людей. Згадується, що „Москва знищила три держави, Естонію, Латвію і Литву", та що „звела до стану невільництва ще шість держав", а саме „Польщу, Мадярщину, Румунію, Болгарію, Альбанію та Чехословаччину".

Дуже різко вражає нас відсутність згадки про поневолену Україну й її нарід. Увесь світ знає, що Україна ще й сьогодні бореться з комуністичною Росією. Пишеться в усій пресі світу про геройські подвиги і смерть бійців УПА. Виглядало б, що тільки один департамент стейту цього не знає. Як же можна тоді погодити цю мовчанку про Україну із всіми заявами уряду про свободу людини, як рівнож і народів? Хіба ж наша демократична країна має окремі мірила демократичних принципів у відношенні до поодиноких народів і держав? Чи може наш уряд уважає Україну за інтегральну частину червоної імперії, а нарід український за рабів червоного Кремля, які одинокі не мають права на визволення? Думаємо, що так не є. Тому треба нам писати до уряду і питати його, чому він поминає Україну. Це час виборів і ми хочемо знати точно, яка політика уряду щодо України.

Усі громади, горожанські клюби та ветеранські організації повинні на це пам'ятати. При тій нагоді хочу пригадати, що кожна влада, яка демократична вона не була б, завжди числиться з політичною силою і то добре зорганізованою!

Пора і нам на це пам'ятати і ту політичну силу творити.

о. П. Ковальчик

В СПРАВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ о. І. ГУНДЯКА

Предсідник укр. прав. церкви св. Вмч. Димитрія в Картерет, Ню Джерзі, п. Григорій Волянський, переслав до „Свободи" вияснення відносно новинки, яку помістила „Свобода" в числі з 26 вересня ц. р. під заголовком „Демонстрація в Картерет проти о. І. Гундяка". В письмі п. Волянського подається:

„Процес за образу чести проти о. В. Профети наш парох припинив на припоручення Впреосвященого Архиєпископа Мстислава, підтримане Передсоборовою Комісією, яка працює над поєднанням двох українських Православних Церков в ЗДА. Демонстрація була влаштована людьми, які до нашої парафії не належать, одні з них позамісцеві, інші належать до неправославного віровизнання".

ОГОЛОШЕННЯ З ГЮСТОН, ТЕКСАС
в справі оснування укр. катол. парафії

Теперішня українська колонія в Гюстоні, в стейті Тексас, є замала, щоб могла заложити парафію і удержати священника. Тому хоче спровадити до Гюстону 50 українських родин з Німеччини, отже два чи три рази стільки, як їх є тепер в Гюстоні, щоби в той спосіб оснувати там українську католицьку парафію. Утворено вже спеціяльний „Комітет" для цеї цілі, який збирає запевнення праці і помешкання для тих 50 родин. Десять таких запевнень вже вислано, а треба ще 40. В запевненнях ставиться застереження: усі члени родини мають бути добрими і релігійнеми українцями, голова родини не повинен мати більше як 45 літ : бути спосібним до тяжкої фізичної праці; першенство мають скитальці з численною родиною і з вищою або середною освітою.

Головою вище згаданого Комітету є сеніор Гюстонських українців, п. Михайло Балабан, який живе в Гюстоні понад 40 літ і є для цілої нашої колонії взором жертвенности, витривалости в громадській праці і гарячої любови до всього, що українське. Його адреса: Mr. M. Balaban. 2718 N. Sabine Street, Houston 9, Texas.

● **Перший негер**, який написав книжку, був Хуан Латіно. По нім збереглася в Прилюдній Вібліотеці збірка поезій з 1573 р. Уроджений в Америці, став професором університету в Ґранаді, в Еспанії.

ШІСТЬ ОСІБ УБИТИХ У БРАЗИЛІЙСЬКИХ ВИБОРАХ.

Ріо де Жанейро, 3 жовтня..— Тут відбулися вибори президента і кандидатів на послів до федеральної, стейтових і муніципальних леґіслятур. Називал, вибори були мирні. У них взяли участь яких 8 до 11 мільйонів виборців. Тільки в стейті Аляґоас, на південь від Пернамбуко, прийшло до заворушень, у яких згинуло шість осіб. Найбільше побоювалися за спокій в стейті Сан Павльо, де до голосування було записаних 2,000,000 осіб, одначе побоювання показалися неоправдані. Обчислення з виборів будуть тривати кілька днів.

● **Чеський уряд** домагається відкликання британського консуля з Братислави, обвинувачуючи його в шпигунстві.

● **Совєтські „спеці"** очолюють тепер заводи Шкода та всю важливішу індустрію в Чехословаччині й інших сателітських країнах.

В АМЕРИЦІ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС. — Місячні збори Тов. ім. Е. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 8. жовтня, в парафіяльній галі 136 Арлінґтон вул. зараз по Службі Божій. Проситься членів і члениць, старших і молодших, прийти на ці збори конечно, бо, крім інших важних справ будемо брати теж фотографію членів для поміщення в календарі У. Н. Союзу. Будемо добрими членами У. Н. Союзу тільки тоді, коли будемо виконувати як слід всі постанови нашої організації. До цих постанов належить теж приявність на зборах відділу. — П. Мороз, предс.; П. Попович, кас.; М. Давискиба, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, подає ласкаво до відома всім членам, що місячні сходини відбудуться в неділю, 8. жовтня, в год. 1. після обіду в домівці Укр. Клюбу при 847 N. Franklin St. Просимо довгуючих членів вирівнати свої залеглости, а ново принятих членів просимо на ці сходини явитись. — І. Чопик, предс. С. Пилюк, скарб.; П. Іваш, секр.

ҐАМТРЕМІК, Міш. — Місячні збори тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 8-го жовтня в годині 1,30 попол. в домівці Укр. Дем. Клюбу, 2376 Ґралінґ вул. — П. Судомир, рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую сестру **КАЛИНУ** з дому **САМАРЧУК**, по мужу **ПЕРЕСАДА**, з повіту Тараща Софіполь. Хто про неї знає, або вона сама, голоситись до:

ПРОВОР ПОНОМАРЧУК
506 North 86th St.
Seattle 3, Wash.

Рідних й знайомих прошу відізватись на таку адресу:

PETRO KRYSKO
Frederic Hotel, room 107,
St. Paul, Minnesota.

Европейські українські газети проситься о передрук.

СУРОВОГО ДМИТРА, родом з Поленкі, ґміна Жапалів, котрий виїхав дуже давно, проситься зголоситись до:

PETRO SUROWYI
c/o Morton Becker
N. Blenheim, N. Y.

Пошукую мого стриєчного брата **ІЛЬКА СТЕЦИК**, сина Івана і Еви, уродженого в Дубровици, пов. Городок Ягайлонський, воєв. Львів, Західна Україна. По І. світовій війні виїхав до Канади або до Америки. Пошукує Стефан Стецик, син Андрія і Марії Стецик. Хто знає про него, прошу написати на адресу: Stecyk Stefan, Box 4, Derwent, Alta., Canada.

ТАРЗАН, ч. 2443. Комітет для прийняття.

Спільник Скондера, потайки підглянув як малпочоловік підходив до корабля...

На Тарзановій руці був одяг, що його відкинув Скондер.

Передбачуючи біду, він поспішив, щоб звільнити зі служби моряка, що стояв на варті.

Коли звільнений від праці чоловік радісно відійшов, високий моряк ждав при вході на корабель.